

סוף זמן קר"ש

עש"ק חיי
9:25

עש"ק תולדות 9:29

מאן דלא קרי קר"ש בעונתה
בנדיה הוא כל ההוא יומא
(וזה"ק בלק פד"ו)

ממעיינות התאחדותנו

י"ל ע"י: התאחדות אברכים דקהל יטב לב דסאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

שיעור השבוע

חבורת יסודי התורה

פרשת חיי

מו"ס סוטה מ: עד מוב:

פרשת תולדות

מו"ס סוטה מ: עד מוב:

בלשון מ"ס סוטה רואים כי הי"ד
חסידית קב"ר עבירה, ובדרך הטבע א'
אשר לחבור, ואין ויק' כח קדושת
לשון התורה אפ"ר לנצח שכינות
הקשים, ואז יש תקנה לחשוד יהודי כשר.
דבריו רש"י א"ר א"ר בחזקת מ"ס סוטה

כ"א מרחשון תשע"א

חיי שרה

שנה י"ג גיליון ו' (תקכ"ח)

אינה חוזרת

בכסף מלא יתננה לי בתוככם לאחוזת קבר. יש לדקדק בהלשון אחוזת קבר ששנה ואמר, ולמה לא אמר סתם קבר. ונראה דהנה הביא רש"י על גר ותושב שאמר אברהם אם תרצו הריני גר ואם לאו אהיה תושב ואטלנה מן הדין שאמר לי הקב"ה לזרעך אתן את הארץ הזאת. והנה אף שרצה אברהם לשלם ממון, אין זה מוכיח שאברהם הודה שבאמת אין לו זכות ירושה בהקרקע, כי קי"ל בחו"מ דכשרצה אחד לקנות קרקע מחבירו ואח"כ טוען שהקרקע שלו מעולם, אין המוכר יכול לומר לו אם הוא שלך למה קנית בממון, דעבדי אינש דזבין דינו, ונקדים עוד דאיתא בב"ב ד"א דלא לומר שפינחס קנה קרקע לקבור את אביו אלעזר, דא"כ הרי השדה תחזור ביובל ונמצא שהצדיק קבור בקרקע שאינו שלו, אלא שירש את השדה מאשתו ושדה אחוזה אינו חוזר ביובל.

והנה אברהם רצה למזון דינו, דאף שהיה הקרקע שלו הסכים לקנותו בממון, אבל רצה שלא תחזור השדה ביובל דא"כ שרה קבורה בקבר שאינו שלה, לכן אמר שהוא ג"כ תושב והשדה שלו היא מן הדין. ולכן אף כשאמר בכסף מלא יתננה לי, הוסיף ואמר לאחוזת קבר, שלא יחשבו שזוהו מכירה החוזרת ביובל, אלא אחוזת עולם היא שאינה חוזרת.

כתשת אור

דבר חדש

ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל. נראה לקשר המשך ענין הזקנה עם מה שביקרו ד', דאיתא בב"מ שאברהם ביקש מהש"ת שתבא זקנה על האדם וילבינו שערותיו, דכיון שהיה קלסתר פני יצחק דומה אליו, לא היו אנשים מכירים בינו לבין יצחק ומי שרצה לדבר עם אברהם היה מדבר בטעות

עם יצחק, ע"כ תבע זקנה. וזה שאמר הכתוב, ואברהם זקן. שנפלה עליו זקנה, וזה היה דבר חדש שלא היה מקודם, ומה גרם לזה, יען ד' ברך את אברהם בכל ופי' רש"י בכל בגימטריא כן זה יצחק, והיה פניו דומים לאברהם, ע"כ ביקש אברהם ענין הזקנה.

בן שלש הכיר

ואברהם זקן בא בימים וכו', ונ"ל לפרשו כי אמרו ז"ל קאי צדק במעבר, וע"י אברהם קאי צדק במזוזה. ופירושו בספרים על דרך המוסר, אשר קודם אברהם לא היו עובדים את השם בימי ילדות, רק כאשר באו לעת זקנתם, אז בעל כרחם ראו כי הכל הבל, וזהו דקאי צדק במעבר, הינו לעת ערב שהיה הזקנה אז השכילו לעשות צדק ומשפט. אבל אברהם בן ג' שנים הכיר את בוראו, והשיג תיכף הדעת של ימי הזקנה, וזהו דקאי צדק במזוזה, מורח נקרא ימי בחרות תחילת ירידת השמש. וזהו אברהם זקן בא בימים, כי ימים הוא שנים כנודע. ותיבת בא עולה שלש. היינו בן שלש שנים הכיר את

בוראו, והיה זקן תיכף בדעת השלם. וד' ברך את אברהם בכל, ודרשו חז"ל שהשליטו ביצור, היינו כנ"ל.

אמרי נועם

יכול לקדש

ויחל וכל טוב אדוניו בידו. פרש"י שטר מתנה כתב ליצחק. יש לפרש, דלכאורה קשה האין נעשה עבד שליח לקדש את רבקה, והא קי"ל בקידושין דאין העבד נעשה שליח לקדש אשה. אלא מבואר בספר המקנה דבשביל רבו שפיר יכול לקדש אשה, כי אין זה מכח שליחות. אלא משום שיד העבד הוא כיד רבו ממש והו' כאלו רבו מקדשו. ומובן מדוע כתב אברהם שטר מתנה ליצחק על כל אשר לו, כי אם לא היה עושה כן לא היה יכול אליעזר לקדשה אשה בעד יצחק, דעבד יכול לקדש אשה רק בשביל רבו ולא לאחרים, אבל אחר שנתן את כל רכושו ובתוכם עבדו במתנה ליצחק, והוא נעשה רבו של אליעזר, שפיר היה יכול לקדש בעדו את רבקה. ובהו אתי שפיר מה שכתוב להלן בפרשה שאמר אליעזר לרבקה על יצחק הוא אדוני,

ולא כתוב הוא בן אדוני, כי אז כבר עבדו של יצחק.

פני אריה

פלג שם

ולבני הפילגשים אשר לאברהם וגו'.

פרש"י חסר כתיב וכו' נשים בכתובה, פלגשים בלא כתובה. ונראה דלמזן בזה דהנה אמרו ר"ל איש ואשה שכניה שרויה ביניהם, כי באיש יש אות יו"ד ובאשה יש אות ה"א, וכשנושא אשה כותבין כתובה, ובמלת כתובה יש אותיות ו"ה, ונמצא שנתמלא השם. אבל כשאין כותבין כתובה ליכא רק חצי השם. וזה כוונת רש"י, פלגשם חסר כתיב וזה כדי לרמז דפלגשים בלא כתובה, וכיצד מרומז זאת, אלא פלגשם חסר יש בו שני תיבות "פלג שם", כלומר שהשם הקדוש חלוק למחצת, והיינו משום דליכא כתובה וחסרין אותיות ו"ה.

הרה"ק מוה"ר מאיר מפרימישלאן זצ"ע

שבע אצל צדיקים

וימת אברהם בשיבה טובה זקן ושבע, יש לפרש דהנה אמרו חכמנו"ל אין אדם מת וחצי תאוותו בידו יש לו מנה רוצה מאתיים וכו', והיינו משום שהוא אינו שבע בעשרו ותמיד הוא שואף ומשתוקק רק להרבות הון ונמצא שאין לו הנאה כלום מעשרו שאינו נהנה ממנו, אלא כל זה באנשים פשוטים, אבל בצדיקים הקב"ה נותן להם עם העשירות מדת הסתפקות שיהיו שבעים ומרוצים במה שיש להם ולא ישאפו להשתוקק להיות להם יותר ויותר, וכנאמר בשם ההפלאה"ה זצ"ל לפרש הפסוק פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון, פי' להצדיק שנקרא חי הקב"ה משיביע אותו ברצון שיהי' הרצון שלו שבע ולא ישתוקק ליותר ויותר, וזהו שנאמר זקן ושבע שהי' שובע במה שהי' לו ולא השתוקק ליותר ויותר.

זהב אבא

מעייני השבוע

שליחותו של אליעזר

ויושם לפניו לאכל ויאמר לא אכל עד אם דברתי דברי וגו', ובתרגום יב"ע כתוב וסדרו קמי' למיכול ובשילה דביה סמא דטטול וארגיש ביה ואמר לא איכול עד דאמליל פתגמי. וקשה למה אמר לא אוכל עד אם דברתי וגו' הלא רצו להרוג עיי המאכל. בספ"ק קדושת לוי מבאר למה מתחילה רצו הקידושין ואמרו מ'ה יצא הדבר וגו' ולבסוף לא רצו הקידושין ואמרו תשע הנערה אתנו וגו' כי הם לבן ובתואל לרשעה נתכוונו כפירשי' שרצו להרוג אותו, כי הם לא רצו שיצחק יהי' לו זרע וקי"ל גיטין ס"ד ע"א) כל השולח שליח לקדש את האשה כל זמן שהשליח בדרך אסור בכל הנשים שמא יקדש את הערוה ואם מת השליח אסור בכל הנשים, ולכן בתחילה רצו הקידושין ואח"כ ייהרגו את אליעזר כדי שיצחק לא יהי' לו ח"ו זרע, כי יהי' אסור בכל הנשים. וכת' חת"ת"ס שאם התנה עם השליח שיקדש אשה רק במקום מסוים או ממשפחה מסוימת, אינם נאסר לכל הנשים כי חזקה שליח עושה שליחותו ולא עבר על התנאי, ולכן לא רצה אליעזר לאכל עד שידבר דבריו לאמר להם שאברהם אבינו התנה אמו שיקדש אשה אלא ממשפחתו ולא יהי' להם שום תועלת להרוג אותו כי עדיין יהי' מותר לנשים שהם לא ממשפחתו.

ויש מתרצים ע"פמשיב כש"ת נדע ביהודה (מהד"ק אה"ע סימן פ"ד) דהא דמועיל שליחות בקידושין ולא אמר' דהוי תופס לבעל חוב במקום שחב לאחריו, הוא משום דאמרין מ"ג דזכר לנפשי זכר נמי לחבירי, ולפי"ז אם שלח שליח לקדש עבדו בת השליח לא שייך מ"ג דזכר לנפשי וכו' דהא אסור בחנו ואין השליחות מועלת, וע"כ לא רצה אליעזר לאכל עד שסיפר להם כל הדברים ואמר 'אולי לא תלך האשה אחרי' ופירשי' בת היתה לאליעזר וכו' ורמז להם אליעזר שלא יעיל כלום אם ייהרגו כי אכתי' יכול יצחק להנשא עם בתו של אליעזר וליכא למיחש דלמא קידש ליצחק קרובות של בתו דהא אסורות ג"כ לו ושוב ליכא למימר מ"ג דזכר לנפשי וכו' ושפיר יהי' ליצחק זרע.

בס' בנין אריאל מבאר ע"פ"ד המדרש ליקוט דהמלאך חסיב הקערה עם סם לפני בתואל, ובתוס' מ"ס קידושין (מ"ה ע"ב) איתא שקטנה שהלך אביה לדמית הים ומת שם ראי' שנתה אסורה לכל העולם שמא יקבל אביה קידושין עליה אלא דמוקמינן לה בחזקת פגות, אכן קי"ל דכל היכא דאיכא לברורי' לא מוקמינן אחזקה, וכיון שראא אליעזר שמהלאך חסיב הקערה עם סם לפני בתואל, רצה לברר האם כבר קיבל קידושין בעד רבקה וע"כ לא אכל קודם שדיבר אתו.

ובס' משך חכמה כת' ע"פ"י שיטת הקדוש מראד"ש דאצל קידושין אין שליח עושה שליח דכיון דתל' ברצון האשה הוי מילי ומילי לא מימסרי לשליח, וא"כ קשה איך שלח אברהם אבינו שהיה שליח של בנו יצחק את אליעזר לקדש לו אשה, וע"כ כת' 'מז' יצא הדבר' דהיינו שאינו תלוי' כלל ברצון האשה רק הוי כגידושין דהוי אפילו בעל כרחו וע"כ שפיר יכול לעשות שליח.

ועי' בדברי כ"ק מרן רבינו שליט"א (במהר"א ט"ב) שכיון שראו לבן ובתואל ששליח עושה שליח ממה ששלח אברהם את אליעזר שהוא שליח של יצחק לקדש אשה, רצו להרוגו, כי בספר המקנה (ק"א סימן ל"ה ס"ו) מדייק מל' הגמ' האומר לשליח צא וקדש לי אשה סתם ומת השליח אסור בכל הנשים שבעולם דמשמע אפילו במקומות הרחוקים שידעו שלא היה שם השליח, ואפ"ר אסור דשמיא לא היה יכול שליח הראשון לקדש ועשה שליח אחר לקדש כדי לקיים שליחותו והיינו משום חזקה דשליח עושה שליחותו, וע"כ ייהרגו אליעזר והי' אסור יצחק לכל הנשים שבעולם איך הם טעו בזה, כי כתב שם שאליעזר לא היה שליח שני בקידושין אלא שהיה עבד לרבו וידו כיד רבו דמי ושפיר יכול להיות שליח, ולעולם אין שליח עושה שליח ולכן כשהבחין אליעזר שרוצים להרוג אותו אמר עבד אברהם אנכי ולא תפעלן מאומה אם תהרגו דאבתי ויכל יצחק לישא אשה במקום דרוק שלא הגיע השליח לשם וליכא למיחש שעשה שליח שני דאין שליח עושה שליח ושאינא אליעזר שהיה עבד.

דברות קודש

מב"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ס"ג פרשת וירא שנת תשע"א לפ"ק

נתפרסם ע"י ועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

וירא אליו ה' באלוני ממרא, פירש"י הוא שנתן לו עצה על המילה לפיכך נגלה עליו בחלקו. ומקור הדברים במדרש תנחומא בפרשתן (ס"ג) שלשה אוהבים היו לו לאברהם, ענר אשכול וממרא, וכיון שאמר לו הקב"ה שימול, הלך לקחת מהם עצה, הלך אצל ענר, אמר לו כך וכך אמר לי הקב"ה, אמר לו ענר, בעל מום רוצה אתה לעשותך שיהיו קרוביהן של המלכים שהרגת באין והורגין אותך ואין אתה יכול לברוח מפניהם, הניחו והלך אצל אשכול, אמר לו כך וכך אמר לי הקב"ה, אמר לו אשכול, אתה זקן אם תמול יצא ממך דם הרבה ולא תוכל לסבול ותמות, הניחו והלך אצל ממרא, אמר לו כך וכך אמר לי הקב"ה, מה תיעצני, אמר לו ממרא בדבר הזה אתה מבקש עצה, הלא הוא שהצילך מכבשן האש ועשה לך כל הנסים והצילך מיד המלכים, עשה כמצותו, אמר הקב"ה אתה נתת עצה שימול, איני נגלה אליו אלא בתחומך. והקשו בעל התוס', איך יתכן שאדם גדול וצדיק כאברהם שנתנסה בעשרה נסיונות ועמד בכולם, ישאול עצה על המילה שצוהו הקב"ה.

(ב) איתא במדרש רבה (פמ"ח ס"א) כתיב (תהלים יח) ותתן לי מגן ישעך וימינך תסעדני וענותך תרבני, מה ענוה הרבה הקב"ה לאברהם, שהיה יושב והשכינה עומדת.

(ג) והוא יושב פתח האהל, פירש"י לראות אם יש עובר ושב ויכניסם בביתו, וצריך ביאור הלשון עובר ושב. ויתבאר על פי מה שפירשו המפרשים (קדושת לוי פ' עקב) על הפסוק (דברים י"ב) ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה וגו', שכבר הקשו בגמרא (ברכות ל"ג:) אטו יראה מלתא זוטרתא היא. לכן פירשו דהכי קאמר מה, היינו בחינת ענוה, ה' אלקיך שואל מעמך, אבל לא לחטוא על ידי הענוה. ועל דרך שפירש הרה"ק הרב ר' זושא זללה"ה הכתוב (תהלים י"ג) כי הלל רשע על תאות נפשו, בשביל תאות נפשו הוא עניו כמו הלל, ומשפיל את עצמו לחטוא במה שלא נאה ולא יאתה אליו עשות פחיתות כזה שעושה, ובענוה פסולה כזה לא בחר ה', כי אם שיהיה עניו ובחינת מה ליראה את ה' על ידי זה, בהכיר שפלותו וגדולת הבורא יתברך, ומזה יגיע אליו היראה והפחד ובושתו ממנו יתברך שמו, עכ"ד. ובדרך זה פירש בננוע מגדים (פ' שמיני) מאמר הכתוב (ישעיה יב ה) זמרו ה' כי גאות עשה, זמרו ה' על הדבר הזה כי גאות עשה, שברא ועשה את הגאות בעולם, עכ"ד.

ובזה פ"א א"ז זללה"ה בייטב לב (פ' נח) מה שכתב בבעל הטורים את האלהים התהלך נח סופי תיבות חכ"ם, כי דור המבול הם השחיתו דרכם ונזקקים לשאינן מינם מה שלא יאתה אליהם, כי אם השפילו את עצמם בענוה פסולה לחטוא על ידי זה למלא תאותם. והוא שהכתוב אומר (בראשית ו' ד) הנפילים היו בארץ וגו', כי הפילו את עצמם ממדרגתם לכן קראם נפילים. ואמנם על נח אמר הכתוב צדיק תמים היה בדורותיו, ופירשו בגמרא (עבודה זרה ו') צדיק במעשיו תמים בדרכיו, ופירש"י עניו ושפל רוח. והכונה בזה עם היותו עניו ושפל בעיניו, עם כל זה היה צדיק במעשיו ולא השחית דרכו, כי לא היה משתמש בבחינת ענוה לחטוא, כי אם ליראה את ה', כמו שמתרגם בדחלתא דה' הליך נח. וזה בחינת חכם שהיה לו ב' הפכים בנושא אחד בחינת ענוה ובחינת גאות, ויגבה לבו בדרכי ה' (דברי הימים ב' י' ו') לבלי לחטוא למלא תאותו ח"ו, כי אם להעלות את עצמו למעלה לעשות רצון

קונו, כידוע פירוש הקדושת לוי על הכתוב (קהלת ב' יג) ויתרון החכם מן הכסיל כיתרון האור מן החשך, כי אור משתמע אורחא וימא (פסחים ב.), מה שאין כן חשך אין משמעותיה רק לילה, וכדכתיב (תהלים קד כ) תשת חשך ויהי לילה, וזה עצמו ההבדל שבין חכמה לסכלות, כי החכם אם שהוא חכם, לפעמים ישנה טעמו וריחו לפי הצורך ויעשה עצמו כסיל, על דרך שעשה דוד בשנותו את טעמו לפני אבימלך (תהלים לד א), מה שאין כן הכסיל אין בידו לעשות עצמו חכם בשום פעם ואופן, עכ"ד.

והנה כתב אבא מארי זללה"ה בברך משה (פ' שמיני עמוד נד) כי מצות מילה כוחה יפה לעורר לבב האדם לאחוז במדת הענוה, על דרך שכתב בספר החינוך (פ' לך) בביאור שורש מצות מילה, שבא לרמוז כי כמו שתשלום צורת גופו של אדם היא על ידי פעולת עצמו, בהסיר בשר ערלתו, ככה תשלום צורתו הנפשית היא על ידי מעשה האדם ופעולותיו הטובים. ולפי זה כאשר יתבונן האדם בשורש מצות מילה לבבו יבין שאין לו במה להתנשא ולהתגאות, שהרי אין גם אחד שיהא נולד בשלימות הנפש, אלא הכל תלוי במעשיו ופעולותיו הטובים, ומי יאמר זכותי לבי שכבר עלתה בידו להשלים נפשו לפני אדון העולמים, עכ"ד.

ובזה יתבאר הכתוב וירא אליו ה' באלוני ממרא, וכתב בכלי יקר בפרשתן, לא נאמר וירא ה' אל אברהם, לפי ששמו ועצמותו היו שני הפכים, כי שמו אברהם על שם אב המון גוים מורה על השררה וההתנשאות. ועצמותו היה עניו מכל, כי כן מורה מה שאמר ואנכי עפר ואפר, וכדי שלא יאמרו שהקב"ה נגלה ביותר על הגדולים מצד גדולתם, על כן לא אמר וירא ה' אל אברהם, להורות שלא מצד היותו אב המון גוים נראה אליו ה', כי אם מצד מהות עצמותו כי היה עניו ושפל ברוך, ואין הקב"ה משרה שכיתו כי אם על עניו (שבת צ"ב), עכ"ד. והוא ישב פתח האהל, חסר כתיב, להורות כי אברהם אבינו היה הלך וחסר, והיה נשבר לבו בקרבו בעניותו, ולזה דרש המדרש הכתוב וענותך תרבני, כי על ידי שנראה אליו ה' כאמור, נתרבה אצלו מדת הענוה.

ומעתה י"ל כי בשעה שצוה הקב"ה את אברהם על מצות מילה המורה על מדת ענוה, חשש אברהם אבינו שמא על ידי מצות מילה יתוסף לו ענוה על ענוותנותו, ומגודל ענוה שמא יבא לידי ענוה פסולה, וזה יעכב אותו מעבודת ה' ח"ו, ועל דבר זה הלך לשאול עצה כדת מה לעשות, ובודאי לא היה מסתפק אם לקיים את מצות ה', וממרא נתן לו עצה על המילה, ע"ד שכתב בדעת זקנים מבעלי התוס' בפרשתן, כי ממרא נתן לו עצה שימול בפרהסיא, כי מצות מילה משפיע גם גאות דקדושה, שיכיר האדם וידע כי יש לו נשמה חלק אלהי ממעל, וכמו שמבואר בתיקוני זוה"ק (תיקון כ"ב דף סו.) מילה ראשי תיבות מ"י יעלה לינו ה'שמימה (דברים ל' יב), וכן

מילה ראשי תיבות שלא יבוש מפני המלעיגים, להורות דאף שמצות מילה משפיע ענוה, מכל מקום סגולתה להשפיע גם גאות דקדושה, שישכיל האדם וידע שיש לו נשמה חלק אלקי ממעל, ויגבה לב בדרכי ה' ולא יבוש מפני המלעיגים, וכן עשה ובעצם היום הזה נימול אברהם.

אמנם יש להרחיב עוד הענין שעל ידי מצות מילה נראה וניכר גדולתו וחשיבותו של בני ישראל, דהנה איתא בזהר הקדוש (לך דף צה.) על מאמר הכתוב ויאמר אליו אני אל שדי, מאי משמע דעד השתא לא קאמר אני אל שדי, אלא הכי תאנא כל אינון דלא אתגזרו אתחזי בהו ש"י דל"ת ולא יתיר, בטר דאתגזרו אתגליא בהו יו"ד רשימא קרישא, ואתרשים בהו שדי, ועל דא כתיב בהאי אני אל שדי, התהלך לפני והיה תמים, דהשתא את חסר ברשימא דש"י ודל"ת, גזר גרמך והוי שלים ברשימא דיו"ד, ומאן דאיהו ברשומא דא אתחזי לאתברכא בשמא דא אל שדי, עי"ש בדבה"ק. וכתב מרן החתם סופר (פ' ויחי עמוד רלג) כי א"ל שדי אותיות ישראל, בחילוף רי"ש בדל"ת, עי"ש. ואבא מארי זללה"ה בברך משה (פ' ויחי עמוד שט) הוסיף בזה שבעת הברית מילה אשר אז נשלם השם אל שדי בהאדם כדברי זוה"ק, אז זוכה האדם גם להקרא בשם ישראל, שהרי ישראל הוא אותיות א"ל שדי כמבואר, וכשנשלם היו"ד דאל שדי על ידי המילה, אז נשלם גם היו"ד דישאל, עכ"ד.

והנה שם ישראל אותיות ל"י רא"ש, והוא מורה על גדלות ושררה, וכמ"ש (בראשית לב כט) כי שרית עם אלקים ואנשים ותוכל, והוא בחינת ויגבה לבו בדרכי ה', ולזה ישראל ראשי תיבות י"ש ששים רבוא אותיות לתורה, ואיתא בזהר חדש (שיר השירים דף כ:) שכנגד אותיות התורה יש ששים רבוא נשמות בישראל, וכל נשמה אחוזה ומקושרת באות אחת שבתורה, ומקבל ממנו חיות. נמצא כי שם ישראל מורה על גדלותו ורוממותו של בני ישראל שנשמתו של כל אחד ואחד מקושר בהתורה הקדושה, ועל כן מעשיו ומצותיו של כל אחד ואחד חשובה מאד לפני הקב"ה, ומזה יתחזק האדם שכל דף גמרא שלומד וכל פירושה צדקה שנותן, כולם אהובים וחשובים לפני הקב"ה, והוא יתברך מקבל תענוג מכל מצוה שהוא עושה, וכל זה מתגלה ביום המילה שאז נקרא האדם בשם ישראל.

ובזה י"פ מה שאומרים בעת שמכניסין תינוק לביתו של אברהם אבינו, שהעומדים שם אומרים כשם שנכנס לביתו כן יכנס לתורה לחופה ולמעש"ט, ולדרכינו הכוונה כש"ם שנכנס לביתו, שעל ידי שנכנס לביתו נתגלה בו שם א"ל שדי אותיות ישראל, ממילא יהיה בבחינת כי שרית עם אלקים ואנשים ותוכל, ויגבה לבו בדרכי ה', כן יכנס לתורה לחופה ולמעש"ט טובים, שלא יבוש ולא יחות מפני כל בעשותו מצוה, וידע שכל מצוה חשובה מאד אצל הבורא.

וזה שאומרים בברכה אחר המילה שמשבחים לשמו יתברך על מצות מילה, אשר קדש ידיד מבטן וכו' וצאצאיו חתם באות ברית קודש על כן בשכר זאת אל חי צורינו צוה להציל ידידות שארינו משחת למען בריתו אשר שם בבשרינו, שאנו מתפללים שבזכות מצות מילה ננצל משח"ת, היינו ענוה פסולה כבחינה שהיה בדור המבול ותשחת הארץ לפני אלהים, למען בריתו אשר שם בבשרינו, כי בזכות מצות מילה החקוק בבשרו ינצלו משחת ויזכו לגאות דקדושה.

ועל פי הדברים האלה אפשר לבאר מאמר הגמרא במסכת מנחות (דף מג:): בשעה שנכנס דוד לבית המרחץ וראה עצמו עומד ערום, אמר אי לי שאעמוד ערום בלא מצוה, וכיון שנזכר בברית מילה שבבשרו נתיישבה דעתו, לאחר שיצא אמר עליה שירה שנאמר (תהלים יב א) למנצח על השמינית מזמור לדוד, על מילה שניתנה בשמיני. וראוי להבין מה זה שנתיישבה דעתו כיון שנזכר בברית מילה שבבשרו, הרי אותו המצוה כבר נעשה בקטנותו על ידי זולתו, ומה דהוי כבר הוי, ובעת הזאת עדיין הוא ערום בלא מצוה. ולדרכינו יש לומר כי דוד המלך נכנס לקיים הכתוב (ישעיה א טז) רחצו הזכו הסירו רוע מעלליכם, ובגודל ענוותנותו חשב ואנכי תולעת ולא איש, ועל כן אמר אי לי שאני ערום בלא מצוה, שחש שענוותנותו יגרמו לו שלא יקיים מצוה ה', כיון שנזכר במילה שבבשרו שזה מביא את האדם לגאות דקדושה, על ידי זה נתיישבה דעתו.

ובזה יבואר לנו מה דאיתא במדרש (שמו"ר פ"ל סי"ב) אמר לו עקילס לאדריינוס המלך רוצה אני להתגייר ולהעשות ישראל, אמר לו לאומה זו אתה מבקש כמה בזיתי אותה כמה הרגתי אותה, לירודה שבאומות אתה מבקש להתערב מה ראית בהם שאתה רוצה להתגייר, אמר לו הקטן שבהם יודע האיך ברא הקב"ה את העולם ומה נברא ביום ראשון ומה נברא ביום שני, כמה יש משנברא העולם ועל מה העולם עומד ותורתן אמת, אמר לו לך ולמד תורתן ואל תמול, אמר לו עקילס אפילו חכם שבמלכותך וזקן בן מאה שנה אינו יכול ללמוד תורתן אם אינו מל. וראוי להתבונן למה אי אפשר לעסוק בתורה בלי מצות מילה. ולדרכינו יבואר כי בלי מצות מילה יבא היצר להסיתו שתורתו אינו חשובה לכולם, אמנם על ידי מצות מילה המורה על גדולתם ורוממותן של ישראל אצל הבוכ"ע, והוא אות אהבה בין ישראל לאביהם שבשמים, על ידי זה יכולים לעסוק בתורה.

ויתבאר לנו בזה מה דאיתא במדרש (הובא בקדושת יו"ט) כששמע דוד שאמר קרח כי כל העדה כולם קדושים נטל הכינור בידו והתחיל לנגן ארוממך ה' כי דליתני ולא שמחת אויבי לי, והוא פלאי. ולפי האמור י"ל דהנה כתב החיד"א בראש דוד כי כל העדה כולם קדושים סופי תיבות מיל"ה, והרמז בזה כי בכדי שיהיה כל העדה כולם קדושים ופרושים מעריות, היפך מאנשי דור המבול שהשחיתו דרכם, זהו על ידי מצות מילה, שעל ידי זה יכולים להגיע לבחינת ויגבה לבו בדרכי ה'. ולזה כששמע דוד המלך כי כל העדה כולם קדושים, שעל ידי מצות מילה החתום בבשרו יגיע האדם לגאות דקדושה, נטל הכינור בידו והתחיל לנגן ארוממך ה' כי דליתני, שעל ידי מצות מילה נתרום בגאות דקדושה, ולא שמחת אויבי לי הוא היצה"ר שרוצה להסית את האדם בעונה פסולה, כי מצות מילה מסייע את האדם שיוכל לקיים רצון ה'.

והנה אמרו חז"ל (עירובין יט.) כי אברהם אבינו עומד על פתחה של גיהנם להציל הנימולים, ולדרכינו טמון בו רמז כי על ידי מצות מילה אברהם אבינו מציל את בני ישראל מפתחו של גיהנום, שלא יפול האדם בסבך יאוש לחשוב ולומר שחלילה אין לו תקומה, כי מצות מילה הוא אות ברית לבני ישראל כי עם קדוש אתה לה' אלהיך, ועבודת כל אחד מישראל חשוב ויקר מאד לפני הקב"ה.

וזה שדרש רש"י והוא יושב פתח האהל, לראות אם יש עובר ושב, היינו מי שעבר עבירה ולבו נשבר בקרבו בשפלות הרוח ורוצה לשוב ולעשות רצון ה', ומדמה בנפשו בגודל מרירות מכח העבירה שאינו יכול לשוב, כי כך הוא דרכו של יצר שכאשר האדם רוצה לעשות רצון ה' הוא מעלהו על הזכרון כל הדברים שעשה שלא כהוגן כדי לקררו ולהכניס בקרבו רפיון ידים מלקיים מצות ה' ויחשוב שעבודתו לא חשובה כלום ואין לו תקומה ח"ו, אבל אברהם אבינו מכניס אל הקדושה שיתחזק האדם בגאות דקדושה ויכיר בחשיבותו אצל הבוכ"ע וח"ו לא

יזלזל בעבודתו, ואתה סימן לבניך, מצות מילה הוא סימן לבני ישראל לדורות עולם שכל פעולה שעושה, הן לימוד גמרא הן נתינת צדקה וכן קיום מצות ומעש"ט, כל דבר טוב ודבר שבקדושה שהאדם עושה יש לו חשיבות גדול בשמי מעל, ועושה בזה נחת רוח להבוכ"ע. השי"ת יעזור שנזכה להיות דבוק בתורה ובמצות, ויהיה לנו הזכיה לעשות רצון ה' ולקיים מצות ה', לעסוק בתורה כראוי לזרוע של אברהם אבינו, ובזכות קיום התורה והמצות נזכה להתרוממות קרן התורה וישראל בהתגלות כבוד שמים עלינו במהרה בימינו אמן.

ממעיינות התשע"א

כמנין ויהיו

ויהיו חיי. כי תשעים שנה היתה בלא בנים ומי שאין לו בנים חשוב כמת, וחשוב מתשעים שנה עד סוף ימיה שהיו קל"ז יעלו ל"ז כמנין ויהיו"ו.

בעלי תוספות

ע"י מעשה

ותמת שרה. אין דרכו של מקרא לכתוב מיתת אשה עף על פי שהיא צדקת אם לא על ידי מעשה כגון שרה רחל דבורה מרים. שרה בשביל שהוציא אברהם דמים יקרים לקברה ולא הררה וזהו אחד מהעשרה נסיונות, רחל להודיע שנקברה חוץ למערה, דבורה להודיע למה נקרא שם אותו המקום אלון בכות, מרים על שם הבאר שפסק כשמתה.

חזקוני

העלימו ממנו

ויבא אברהם לספוד לשרה ולבכותה. צ"ב דהיה הכתוב ראוי שיאמר ויבא אברהם ויצחק לספוד לשרה ולבכותה. כי בודאי היה ליצחק לספוד לאמו הצדיקת ולבכות עליה שהרי החיוב בו גדול מאד יותר ממה שהוא באברהם. ועוד שהיה אהבתו אהבה יתרה שילדה אותו על דרך הפלא והיתה נפשה קשורה בנפשו. אבל יתכן לומר שלא ידע יצחק באותו הפרק שמתה אמו, כי לפי שמיתתה היתה בשבילו בשמעות העקדה על כן העלימו ממנו מיתתה ולא הגידו לו, ומן הטעם הזה לא ראינו שזיכירו הכתוב ליצחק כלל לא במיתתה ולא בקבורתה. גם מעת שנעקד על גבי המזבח לא ראינו שהרי כשהלכו אברהם ויצחק להר המוריה כתוב בחזרה וישב אברהם אל נערו, והיה ראוי שיאמר וישבו אל הנערים ולא הזכיר חזרת יצחק. ויתכן שנשאר שם בהר המוריה שלש שנים עד שנשלמו לו ארבעים שני ונשא רבקה, ומפני זה לא נזכר שוב עד שהביא לו העבד את רבקה ואז הזכירו הכתוב הוא שאמר ויצחק בא מבוא באר לחי ראי.

רבינו בחיי

שני עוג מלך הבשן הי'

איתא בפרקי דר' אליעזר אליעזר עבד אברהם הוא עוג מלך הבשן והכי איתמר התם זקן ביתו של אברהם אבינו היה אליעזר וכתב עליו עבד עולם וכשגמל חסד עם יצחק הוציאו לחירות עולם ונתן לו הקב"ה שכרו בעולם הזה והעמידו מלך והוא עוג מלך הבשן, וקשה שהרי עוג רשע היה ומשה הרגו ואליעזר היה צדיק, וגם במס' סופרים חשוב ליה מתשעה שנכנסו בגן עדן מחיים. וצ"ל ששני עוג מלך הבשן היו אחד רשע שהרגו משה שני ונשא רבקה, ומפני זה לא נזכר שוב עד עוג כי כל מלכי הבשן נקראים עוג כמו שמצינו בכל מלכי מצרים שנקראין פרעה.

בעלי תוספות

מרכבתו של צדיק

מגמלי אדוניו, פירש"י ניכרין משאר גמלים היו שהיו יוצאין זמזמים מפני הגזל. קשה דא"כ עדיף חמורו של ר' פנחס בן יאיר מגמלי אברהם אבינו שהרי חמורו של ר' פנחס מעצמו היה פורש מן האיסור ולא הי' אוכל טבל כדאיתא בגמ' חולין ואלו גמליו של אברהם היה צריך שיצאו זמזמים להפריש מן האיסור. י"ל שחמורו של ר' פנחס בן יאיר היה פורש מן האיסור מעצמו לפי שהוא היה מרכבתו של צדיק המיוחדת לו וכדאמרינן בעלמא אפילו בהמתן של צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידה אבל אלו הגמלים היו מיוחדים למשא ואולי כי מרכבתו של אברהם ממש היתה נבדלת מהאיסור כחמורו של ר' פנחס או יותר ממנו.

ר"ע מברטנורא

בקש שלא כהוגן

אותה הוכחת, תימא בפ"ק דתענית חשוב ג' ששאלו שלא כהוגן לשנים נזדמן להם כהוגן ולאחד שלא כהוגן וחשיב שאול ויפתח ואליעזר וקאמ' יכול אפילו חגרת או סומא ומאי קאמ' הרי אמ' והיה הנערה אשר אומר אליה ואתה הוכחת ואם יראה אותה חגרת או סומא לא יאמ' לה שום דבר. וי"ל שאפשר שתהא חגרת או סומא והוא לא יבין כגון שיש לה רגל של עץ כגון שהיא סומא מחמת ענין המחשיך עיניה ואינו ניכר והרבה סומין יש כזה.

ריב"א

גרים היו

ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק. תימא היכי עביד הכי הא אמרי' אסור לאעבירי אחסנתא אפי' מברא בישא לברא טבא דלא ידעי מאי זרעא נפיק מניהו וכת' יכין צדיק ורשע ילבש וק"ל בעלמא דקיים אברהם אבינו אפי' ערובי תבשילין. וי"ל דאברהם וישמעאל גרים היו ואמרי' דגר אינו יורש את אביו לא מדברי תורה ולא מדברי סופרים, וקודם שנולדו האחרים כבר נתן לו כדכתיב לעיל ויתן לו את כל אשר לו.

בעלי תוספות

מהיכן יצא

ויצא יצחק, מהיכן יצא מגן עדן שהיה שם משעת העקידה עד עכשיו שלש שנים.

חזקוני

צשצילי הלכה

דין השתמשות במסרק [קעמ"ל] ובבארש"ט בשבת

בברכת ברוך הבא בשם ה' הגנו מקבלים בבכיה הרה"ה לוחם
מלחמות ה' רבי אלתר קויפמאן שליט"א מנהל המוסד בית חינוך לבנות
ה"חמט לב" שבא לעיריני לטובת המוסד הג"ל שנתיסד בעת שאחד
מהמוסדות בירושלים עיה"ק לא עמד בנסיון והתחיל להנות משלחן איזבל,
ואז קם כגבור כארי המנהל שליט"א על פי פקודת גדולי ומאורי הגולה
שליט"א, ויפרדו מאותו המוסד והקים אז הבית חינוך "חמט לב" על
טירת הקודש, והיוהם עמוד המוסד לנס ורא"י לכל המוסדות שיוכלו
לעמוד אף בלי להנות מתאם פרוטה אחת.

* * * * *

יהא בואו לברכה לחיזוק ולהמשיך בפעולותיו הכבירים למען כבוד שמו יתברך

=====

[illegible]

כל הזכויות שמורות © על פי דין תוח"ק או אוסרים להעתיק בכל אופן שהוא מאמרים שלמים או חלקם שנדפסו בגיליוניו בלי רשות כתב מהמערכת
הרצאה לנדה וליוני. לפרסם מודעות: להאיר ולהעיר ותקשר עם המערכת י"ז הטי"ז: 4421 - 418 (845) אי י"ז פקס: 1842 - 339 (206)